

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

*

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

Szerkesztőség, kiadó,
Hivatal és nyomda:Központ: Kolozsvár, St. Baron
utca, Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Es. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
zatokon és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

1927 augusztus 17 Szerda

Ciuj-Kolozsvár * X évfolyam * 185 szám

5687 Ab 19

Az utolsó jalkiáltás

A Montemartre és a Quartier Latin tájáról erdélyi zsidó diákok csöndes, de annál megdöbbentőbb jalkiáltása hallatszik felénk. A világ szellemi életének romantikus, történelmi multu két városnegyedében már régen elhalkult az egykori vidám bohémek mulatozó hangja, hogy helyet adjon sötét kétségbeeséseknek és e kétségbeesésben is a leghatalmasabb emberi erőfeszítéseknek. Keleteurópa különböző egyeteméről kiülő zsidó diákok keresik a párisi egyetemeken a világ megmaradt világosságának fényét, mialatt a legsötétebb nyomor chimérai marnak fiatal testükbe és energiájukat fölémészti a tudásért és a darabka kenyérért való harc.

A saját hazájuk egyeteméről kiülő zsidó diákok nyomorúsága azonban elenyészik az erdélyi zsidó diákok párisi nyomorához képest, amelynél hatalmasabb vádbeszédet nem konstruálhatna egyetlen hivatalos ügyész sem az erdélyi zsidóság kulturális közönyéről és öntudatlanságáról. Egy megdöbbentő levél fekszik előttünk, melynek minden sorát, mintha Dante poklának izzó-vörösvél irták volna: úgy éget bele lelkünkbe és úgy piritja a szegyénytől vörössé arcunkat.

Szinte hihetetlennek tűnik fel előttünk, hogy az erdélyi zsidóság ennyire nem törődik saját jövőjével, erkölcsi és szellemi megbecsülésével, hogy a hirhedt zsidó kulturérzék és jószív hajója itt, ezen a területen olyan mélyen furódhatott a közönyösség zátonyába. Ezt a közönyt nem mentheti sem politikai, sem vallási felfogás, ez a közöny csak a megnevelés és a ridegség forrásaiból eredhet, amelyre sem Isten, sem ember előtt nem adható bocsánat. A nyomornak vannak fokozatai, még olyan fokozatai is, amelyek illuziókat adhatnak és akaratunk feszítő erőit megsokszorozzák, a jövő reménységének sugarát csillantják meg előttünk, vannak azonban olyan fokozatai is, amelyek joggal és érthetően bujtogatnak fajit, vallási és társadalmi árulásra, olyan fokozatai, amelyek kizárólag az emberi közömbösség és rosszindulat falanszára világítanak rá.

Az éhenhalásra ítélt párisi erdélyi diákok nyomora eme utóbbi fajtaból való, amelyet nem lehet szépíteni, nem lehet menteni, nem lehet magyarázni: olyan kegyetlen tény ez, amely az erdélyi zsidóság történetében egyike lesz a legsötétebb foltoknak. Mert ugyanakkor, amikor mi a sajtó eszközeivel azért harcolunk, hogy a belföldi egyetemeken biztosítsuk zsidó ifjúságunk tanulási lehetőségét, a zsidó társadalomnak azért kell harcolnia, hogy amíg ezt az állapotot el nem érjük, a külföldön tanuló erdélyi zsidó ifjúságnak minden lehető eszköze meglegyen arra, hogy bármilyen nyomorúságosan, de folytathassa tanulmányait a külföldi egyetemen. Annál is inkább parancs ez az erdélyi zsidóságra nézve, mert — mint a levél írója hangsúlyozza — az erdélyi zsidó ifjúság igen tehetségesnek bizonyult a párisi egyetemeken, ahol pedig nem könnyű feladat a követelményeknek megfelelni.

Erdély külföldön tanuló zsidó ifjai még egyszer és utoljára szólnak rajtunk keresztül az erdélyi zsidósághoz. Megértjük önértüket és megértjük büszkeségüket és előre fájdalomteljes szívvel gondolunk arra, hogy az apák rettentő közönye miatt a zsidóság fájáról talán a legértékesebb ágak fognak leválni, hogy akadnak majd ifjak, akik tudományos karrier-jüket és emberi elhivatottságukat többre fogják becsülni faji hovátartozásuknál. Szomorú kép ez, megdöbbentő, de alig szólhatunk ellene, mert hiszen az erdélyi zsidó diákok is csak em-

berek, akik semmint az éhenpusztulást válasszák életsorsukul, mégis inkább az életbenmaradás bármilyen gyalázatos és bármilyen keserű útját fogják választani.

Az utolsó pillanatban térjen hát észhez

Erdély zsidósága, eszméljen rá mulasztására⁸ sietve siessen leróni adóját a jövő oltárán, melynek kövei a zsidó ifjúságból épülnek és amelyen rövidesen kihunynak a világosság lángjai, ha Erdély zsidósága nem eszmél magára.

A kormány állandóan foglalkoztatni kívánja az állami üzemeket, hogy elkerülje a munkanélküliség fokozódását

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyre fenyegetőbb munkanélküliségre vonatkozólag a „Viitorul“ kijelenti, hogy a kormány interveniált a CFR-nél, adjon minél több rendelést a hunyadi vasműveknek. Együttal a költségvetés keretein belül a kormány pénzt folyósított az állami üzemeknek, hogy munkásaikat fizethessék.

Az óceánon dúló vihar miatt a „Bremen“ is visszafordult utjáról

Cos e francia repülő Nungesser és Coli gépén akar startolni Amerikába

(Berlin, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap jelentette az Uj Kelet, hogy a berlini Junkers-gyárnak erre a célra konstruált két nagy repülőgépe, a „Bremen“ és az „Europa“ vasárnap utra keltek Amerika felé. A két gép sikeréhez óriási reményeket fűztek, nemcsak a gyár vezetői, hanem az egész európai és amerikai közvélemény, mire a legeklátásabb bizonyíték az, hogy a két gép startolására 200 újságíró érkezett Németországba a kontinens minden részéből. Az „Europa“ és a „Bremen“ csaknem egyidőben startoltak és pedig vasárnap délután 6 óra 24, illetőleg 25 perckor. A nagy remények közepette megindult start azonban ezuttal kudarcra végződött, miután úgy az „Europa“, amelynek pilótája Edzard, mint a „Bremen“, amelyen Risztics ült, kénytelen volt visszatérni Dessaubá.

A jelentésekből kétségkívül kiviláglik, hogy a kudarc nem a pilóták felkészületlensége miatt történt, hanem az óceánon dühöngő szokatlan erejű vihar miatt, amely teljesen illuzióriussá tette a német pilóták további erőfeszítéseit és semmint magukat és gépüket teljes katasztrófának tegeyk ki, jónak látták ismét visszatérni Németországba.

Az óceánrepülésre elindult két gép közül először az „Europa“ nevű volt kénytelen félbeszakítani útját, amelynek motorja megrongálódott és már Bréma közelében alig félórás

óceánrepülés közelében kénytelen volt leszállani. Amikor Junkers dr. az „Europa“ leszállásáról értesült, könnyekre fakadt és rezignáltan jelentette ki, hogy az emberi erő teljesen tehetetlen a véletlennek szemben.

A „Bremen“ nevű repülőgép az „Europával“ szemben hosszabb ideig bírta az elemekkel való harcot, mert még hétfőn éjjel után Manchestertől északra, később Liverpooltól északra, majd reggel Írország nyugati partján látták, hogy azután lemondva a viharral való viaskodás reménytelen küzdelméről, visszatérjen a dessau repülőterre.

A „Bremen“ teljesen sértetlenül érkezett meg a dessau repülőterre. Az „Europa“ két pilótája, Köhl és Looze elmondották, hogy borzalmas viharba kerültek, úgy, hogy nem volt más megoldás számukra, mint a visszatérés. Technikai szakkörökben ennek ellenére is nagystilűnek mondják a két pilóta teljesítményét, mert állandóan súlyos és villámokat szóró fellegek között tették meg útjukat. A megsérült „Europát“ kijavitása céljából vissza fogják szállítani Dessaubá.

Jellemző, hogy úgy a „Bremen“, mint az „Europa“ pilótái elindulásuk előtt a következő sürgönyt menesztették Nungesser édesanyjához: „A fehér madár szárnyain gondolataink a két hős felé szállanak. Tisztelettel üdvözljük Nungesser édesanyját.“

Az Europa és a Bremen újból nekivágnak az óceánnak, ha a vihar lecsendesedik

Newyorkban nagy csalódást keltett a német óceánrepülők sikertelen startja. A nagy metropolisban minden előkészület megtörtént a repülők fogadtatására, melyet olyan nagyarányúnak terveztek, mint Lindberg amerikai visszatérésénél. Az amerikai lapok a két német repülőgép sikertelenségét egyöntetűen az óceán feletti hatalmas viharokkal indokolják.

A Junkers művek igazgatósága elhatározta, hogy a sikertelenül startolt repülőgépek azonnal újra nekivágnak az Óceánnak, mihelyst az orkán lecsendesedik és az időjárás kedvező lesz. Adigra az „Europa“ testvérgépe is elkészül a startra, miután a megsérült „Europát“ addig nem lehet kijavítani. Junkers tanár nagyban sietteti az előkészületeket, mert az Óceán átrepülését most már becsületbeli dolognak tartja.

Páris, augusztus 16. Coste francia repülő Nungesser és Coli egyik repülőgépén készül startolni, mihelyst kedvező lesz az időjárás. Szakkörök véleménye szerint szerda előtt erre

nem kerülhet sor. A gépre egy kisebb, ezerkilométeres távolságra ható szikratávírókészüléket szerelnek, amelyről a gép pilótája ötpercenként fog jelentéseket leadni.

Berlin, augusztus 16. Az óceánrepülők visszatérése mély csalódást és sajnálkozást váltott ki egész Németországban. A Berlinben kiránduláson levő amerikai újságírók tiszteletére adott banketten a berlini amerikai követ magasztalta a repülők vállalkozását és nagyon bölcsnek találta azt az elhatározásukat, hogy visszatértek, egyúttal több sikert kívánt második próbálkozásuknak.

— Felgyógyult Vanderbilt Gladys férje.

Budapestről jelentik: Széchenyi gróf, Magyarország amerikai követe, aki tudvalevőleg Vanderbilt Gladysnak, az amerikai dollármilliomos lányának férje s akinek autóbaleset miatt balszemét kioperálták, tegnap gyógyultan elhagyta a szanatóriumot és feleségével biharmegyei birtokára utazott.

Éjszakai inspekción egy bécsi gyógyszerárban

Kettőért piramidont. Az elegáns ur.
Két női látogató

Bécs, augusztus 16. Egyetlen villanylámpa gyöngye fénye világítja meg az inspekción „Apostol” gyógyszerárát és a gyér világosság konturjai bizonytalanul mosódnak el a helyiség minden zugában. A fehér tégelyek, a gyógyszerdobozok, orvosi műszerek szilhetjei egybefolynak és a finom rézmérleg sárga fénye ott zizeg az egyik vitrin üvegén. A pult mögött Rex, a kutya mormog álmában. Az uccáról csak ritkán hallatszik egy-egy autó túlkölése és a járókelők cipőjének egyhangú kopogása.

Tíz óra felé szólal meg először. A csengő berregése ijesztőn zug belé az éjszaka némaságába. Egyszerű, szürke asszony az első éjszakai látogató. Piramidont kér. Kiszolgálják, fizet és elmegy. Megint csend lesz. Fél 11 órakor egy szolgálólány jön recepttel. Azonnal kell neki az orvosság, halállal vívódó betegnek viszi.

(A morfinista)

Néhány perccel később hirtelen ismét megszólal a csengettyű. Érezni lehetett, hogy ideges ujjal rázták meg vadul, brutálisan. A laikus azt gondolná, hogy sürgős esetről van szó, de a gyógyszerész, aki már jól ismerte a csöngetés filozófiáját, megadja a felvilágosítást.

— Sürgős? Ó nem. Ez a sietség a morfinisták sietsége.

Igaza volt.

Elegáns ur állított be morfium-recepttel a kezében. Végtelenül előzékeny, de annál idege-sebb. A szeme, mintha lángokat sugározna. Ezek a szerencsétlenek mindnyájan a tettenért rablógylkosok benyomását keltik.

A gyógyszerész erősen szemügyre veszi a receptet, amely rendben volna mindenféle szempontból: használati utasítás van rajta, az adagok feltüntetésével. Nincs is semmi ellenvetése. Mielőtt kiszágná a klijent, mégis megjegyzi:

— Soha nem hallottam ennek az orvosnak a nevét, fel fogom hívni telefonon!

A késői látogató idegesen rászól:

— Ugyan kérem, mit törődik ön azzal?! Ha nem akarja elkészíteni az orvosságot, adja vissza a receptet! Az illető orvos ilyenkor nincs otthon.

Gyors mozdulattal ki is kapta a gyógyszerész kezéből a receptet és az ajtót durván becsapva maga után, elrohant.

(A kokainista nő)

Ejféli. Ujra csöngetnek. Ezuttal szembetűnően feldultnak látszó hölgy állít be és mintha álmában beszélne, ugy hadarja:

— X gyógyszerész ur kéri önt, hogy legyen szives számára holnapig egy félgram kokaint kölcsönözni.

Ez sem jár több szerencsével. A gyógyszerész durván rákiált:

— Hordja el magát! De azonnal!

A kis hölgy fájdalmas könnyekben tör ki. De hiába. Rex, a pult mögül, morogni kezd.

Végül ez is elmegy.

Egy óra. Hosszu csöngetés, de mire a gyógyszerész kinéz a kis ajtóablakon, senkit nem lát többé. Misztifikáció.

Megkérdelem a gyógyszerésztől, hogy nincs-e szüksége fegyverre? Nem fél-e éjszakai támadástól?... Felvesz az asztalról egy üveget: egy liter vitriol. Borzalmasabb fegyver, mint a revolver.

(Mindent a mámorért)

Álmosan bóbiskolunk. Kettő felé piramidont kérnek. Néhány perccel később egy feltűnően elegáns hölgy állít be. Az arca ennek is fel van dulva. Mindent felajánl a gyógyszerésznek,

mindent... egy gram kokainért, egy porszemnyi kokainért. Mindent... mindent.

A gyógyszerész erős jellem. Hidegen utasítja vissza. A csinos hölgy erre sirógörcsöt kap. Fel kell locsolni. Aztán elmegy... Csönd.

(Pénzt, ékszeret, akármit...)

Három óra felé egy férfi állít be. Természetesen, hogy ez is morfiumot kér. Orosz. 400

schillinget kínál fel. Ékszereket, hatalmas briliánsköves gyűrűt.

— Akármit adok egy gramért, de kell a morfium, ha akármilyen áron is, de kell!

Végül erőszakoskodni próbál és csak kettőnk erejének igénybevételével tudjuk eltávolítani a gyógyszerárbaól...

Azután ismét csönd. A Duna felett már hajnalodik. (t. r.)

Csankajsek elhagyja Kinát és Amerikába emigrál

Sanghaj, augusztus 16. Csankajsek, a kínai nacionalista felkelő csapatok vezére lemondott fővezérségéről, mert alvezérei, parancsa ellenére nem kezdték meg a támadást a Fukau mellett álló északi csapatok ellen. Komoly formában tartja magát az a hír, hogy Csankajsek elhagyja Kinát és Amerikába fog emigrálni. Vele együtt négy miniszter is lemondott, miért is a kormány-ügyeket az állásukban megmaradt négy miniszterrel együtt egy katonai bizottság fogja intézni, amely együttműködést igyekszik létrehozni a nankingi és a hankai kormányok között.

Ma reggel Budapest összes vasipari üzemében megindult a munka

(Budapest, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Egyesült Izzólámpagyár sztrájkban álló vasmunkásai tegnap reggel a legnagyobb rendben megjelentek a gyár műhelyében és megkezdték a munkát. Ma reggel egyébként az összes vasipari üzemekben megindult a munka és holnap már teljes üzemben dolgoznak az összes gyárak. A népjóléti minisztériumban Vass népjóléti miniszter elnöklésével megkezdődnek a tanácskozások az általános megegyezés létrehozására.

A magyar vasművek országos egyesülete kijelentette, hogy a Weiss Manfréd-féle gyárra vonatkozólag már szombaton megállapodás jött létre a vas- és rézesztérgályosok országos szövetségének vezetőségével, amely távol áll a szociáldemokrata szakszervezetektől. A munkás-ság vezetősége kijelentette, hogy a kötelékébe tartozó 2000 munkás, függetlenül Vass miniszter tárgyalásaitól, mindenképen felveszi a munkát.

Vasuti poggyászként tizennégyszer körülutazta Németországot és milliomos lett egy zseniális szélhámos

Az összelopott vagyonnal Kanadába akart kivándorolni, de az utolsó „átragasztásnál” elfogták

(Berlin, aug. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A dessauai bíróság előtt olyan pórt tárgyalnak, amire egész Németország fölfigyel. Egy hírhedt és rendkívül ötletes szélhámos, aki a házasságszedelgéstől kezdve a csalások egész skáláját csinálta végig, anélkül, hogy a közbiztonsági hatóságok ártalmatlanná tudták volna tenni, néhány hónap előtt végre léprement. Vasutasok fogták el éppen akkor, amikor egy málhakocsiban vissza akart bujni rejtekhelyére, abba a bizonyos ládába, amelyben több-iben körülutazta egész Németországot.

A vádlott — Ludwig Richert villanyszerelő — leplezetlenül adta elő néhányéves szélhámosmultját:

— A háború végén francia tartalékos tisztnek adtam ki magam — mondotta. — Strassburgból származom, jól tudok franciául és elhittem többekkel, hogy német fogságban éltem és annyira megszerettem a németeket, hogy itt akarok letelepedni. Ezzel a nagy német-barátságommal sikerült megszédítenem egy frankfurti junker-családot, amelynek Köln vidékén birtokuk volt. Azt hitték, hogy az én közvetítéssel sikerül a megszálló francia parancsnokságnál könnyebbségeket szerezniük. Szívesen a rendelkezésükre állottam és egy ideig költségek címén alaposan megváltam őket. Amikor láttam, hogy kezdenek „fél-merni”, sietve áttettem működésem színterét Berlinbe, ahol a gyárosoknál próbáltam szerencsét. Velük is sikerült elhitetnem, hogy a megszálló csapatokhoz kapcsolataim vannak. Ilyen módon közvetítési előlegeket szedtem össze és amikor elég pénzem volt, gazdag kereskedők leányainak udvaroltam. Előkelő mulatóhelyekre vittem a családot, majd megkértem leányuk kezét, drága ékszereket rendeltem hitelbe, ezeken tudtam és így gyarapítottam „vagyonomat”, azzal a céllal, hogy egy napon Kanadába megyek ki idegen névre kiállított utlevéllel.

— Azonban már tartanom kellett — folytatta Richert vallomását — hogy valaki följelent és akkor összeacsapnak fölöttem a hullámok. Meggondoltam a dolgot és úgy határoztam, hogy eltűnök a földről és megyek a föld fölé.

Az elnök: Beszéljen egyszerűen és világosan. Ez a hely nem alkalmas a kedélyeskedésekre.

A vádlott: Köszönöm a figyelmeztetést. Világosan az történt, hogy a vasutra kapaszkodtam, de kellő előkészület mellett. Csináltattam magamnak egy olyan ládát, amelyben volt minden: mentőszekrény, élelemnek való láda és jó sok betűző szerszám. Ezeket a szerszámokat és egyebeket behelyeztem a jól kipárnázott ládába, azután magam helyezkedtem be és sógorommal gyorsárúként föl-adattam magam.

Az elnök: Hová cimeztette magát?

A vádlott: Először egy dessauai barátomhoz, akivel előre megbeszéltem a dolgot. De nemcsak az a láda került hozzá, hanem kettő-három azok közül, amelyek között utaztam. Én tudniillik nemcsak dézsmáltam, hanem egészen új metódus szerint dolgoztam. Letéptem azokról a ládákról, amelyekben nagyobb értékű holmi volt, a címet és ráragasztottam a barátom címét. A küldemények tehát ide érkeztek velem együtt. A barátom átvette az árut, értékesítette és gyorsan idegen irásokkal más városba tette át székhelyét. Én pedig folytattam ládautamot a bevált recept szerint és sikerült ilyen módon Németországot tizennégyszer körülutaznom.

Az elnök: A nyomozás szerint ugyanannyi ládát adott föl barátja címére. Ezekbe a föladott ládába mit helyezett?

A vádlott: Olcsó portékát. Papirost, köveket és homokot. Minthogy utközben az ő címüket ezekre a ládára ragasztottam, természetesen ezt az „árut” kapták cserébe a drága portékáért. Ez többször történt különböző vonalokon, a vasutigazgatóság tehát ujonnan figyelgetette a málhakocsikat és egy alkalommal akkor toppantak be a detektívek, amikor éppen „munkában” voltam és átragasztottam a címet. Ami azután történt, arról a bíróság nyilván értesült.

A bíróság ezután a többi vádlottakat hallgatta ki, akik mindnyájan beismerő vallomást tettek. Ítélet néhány nap múlva várható.

Movila-Tekirghiol.

A Movila-Tekirghiol Társaság értesíti az érdekelteket, hogy **bérbe ad szobákat.** Ugy a fürdőknél, mint a szobáknál a mult évi árakat tartja fenn. Kétágyas szoba 4000 lejtől, egyágyas szoba 2200 lejtől és a különdijak. A szezon május 20-tól szeptember 20-ig. Érkezés étlap szerint és nem kötelező a sársaság éttermeiben. Kivánatra prospektus. A társaság elad villahelyeket öt évi törlesztésre.

A társaság székhelye: Bukaresti, Pasagiul Imobiliari, Scara A, Etaj III.

Két k

Kovács

(Cluj-Koloz tudósítójától.) Nyugdíjas tiszt életének. Két különböző rész másik diabólik megegyezés könterbes élet ságnak nevezne ugyanazon órá mégis: minth ugyanazon ren nyeket. Kovács délután még e még egy utolsó díjasok is, rész utjuk csak ott egy kutba dob lerázza magáról halál gördülék vána felé.

(Kovács)

Kovács László ucca 37. négy gyermek maradt meg a közhivatal v kalmat nyújtott tisztességes m. A nyugdíj azo lisra zsugorodo után kellett né kis földek, par kezett foglalko letek, utóbb az jára és nagyobb a telekadással, san megterhelté vács László ter kapott a család voltak és így v morában keresé jőzanon.

Szombat este a Kovács-család sötét arccal tá kolindált az ös nap délben hol néhány órára, eledelt is vett a korcsmába. E Komoran, anélk családtagjaihoz, kiment az ud követte. A fé kapaszkodott mére. Az assz odaugrott, hogy Megragadta kab dett irtózatos tu férfi és az asszo tarthatott ez a akinek idegeit tan esett hátra nek teste tompa Mire az előhivo gével kihuzták,

Tóth Lajos este tíz órakor lakására A szer vasvasztották a dései. Lánya, a ként morfium-i Tóth Lajos 56

Mir LE

Két kolozsvári nyugdíjast kergetett halálba a nyomor

Kovács László vasutas a kutba ugrott, Tóth Lajos morfiumot ivott. Aki tévedésből hajította fel a mérgepoharat

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap éjjel Kolozsváron két nyugdíjas tisztviselő véget vetett önkézzével életének. Két embertárs: mindkettő a város különböző részén lakott — egyik sem tudott a másik diabolikus terveiről, nem volt előzetes megegyezés közöttük, hogy annak a zaklatott, kintebbes életnek, amelyet nyugdíjas nyomorúságnak neveznek, egyszerre és talán egy és ugyanazon órában fognak véget vetni. És mégis: mintha a kulisszák mögött egy és ugyanazon rendező mozgatta volna az eseményeket. Kovács László és Tóth Lajos vasárnap délután még egy utolsót ittak, vasárnap este még egy utolsót veszekedtek a családdal, nyugdíjasok is, részegek is voltak mind a ketten és utjuk csak ott vált el, midőn Kovács László egy kutba dobta magát, hogy az élet terhét lerázza magáról, míg Tóth Lajos a morfiumos halál gördülékényebb útján indult el a Nirvána felé.

(Kovács László telekspekuláns lesz)

Kovács László nyugalmazott vasutas a Kajántó-ucca 37. szám alatt lakott feleségével és négy gyermekével. A vasutasnak még egy háza maradt meg abból a régi jó időből, midőn még a közhivatal viselése takarékos élet mellett alkalmat nyújtott arra, hogy valaki öreg korára tisztességes megélhetést biztosíthasson magának. A nyugdíj azonban elértéktelenedett, minimálisan zsugorodott és Kovács Lászlónak kereset után kellett néznie. A véletlen sodorta oda, hogy kis földek, parcellák eladásának közvetítésével kezdett foglalkozni. Eleinte jól mentek az üzletek, utóbb azonban, mikor már saját rizikójára és nagyobb méretekben kezdett foglalkozni a telekadással, veszteségei voltak, amelyek lassan megterhelték a kis Kajántó-uti házat. Kovács László természetesen csak szemrehányást kapott a családi körben, lelkiismeretfurdalásai voltak és így vigasztalást az alkohol olesó mámorában keresett. Utóbb azután már alig látták józanon.

(Éjféle harc a kut peremén)

Szombat este ismét családi jelenet zajlott le a Kovács-család portáján. Az ember morózus, sötét arccal távozott el otthonról és végigkolindált az összes környéki lebuajokban. Másnap délen holtrészegen került haza. Lefeküdt néhány órára, majd anélkül, hogy valamilyen eledelt is vett volna magához, ismét elindult a koreszába. Éjfél tájt került ismét elázva haza. Komoran, anélkül, hogy egy szót is szólt volna családtagjaihoz, levette felső kabátját, majd kiment az udvarra. Felesége rosszat sejtve, követte. A férfi nagy erőfeszítések árán felkapaszkodott az udvaron levő gémeskut peremére. Az asszony kétségbeesetten kiáltozva odaugrott, hogy férjét tettében megakadályozza. Megragadta kabátjának gallérját, mire elkeseredett irtózatossá tusa keletkezett az ugrásra készülő férfi és az asszony között. Mintegy három percig tarthatott ez a néma küzdelem. Az asszony, akinek idegeit megbénították az izgalmak, aléltan esett hátra az udvar kövezetére, míg férjének teste tompa ütődéssel zuhant a kut mélyébe. Mire az előhívott Boldin rendőrkapitány segítségével kihúzták, már halott volt.

(Tóth Lajos morfiumot ivott)

Tóth Lajos is részegen tért haza vasárnap este tíz órakor Görbe-ucca 20. szám alatti lakására. A szerencsétlen embernek az idegzetét megváltották el a gondok tehetetlen tépelődései. Lánya, a 25 éves Erzsike ápolta és esténként morfium-injekciókkal altatta el édesatyját. Tóth Lajos 56 éves nyugdíjas előbb hatalmas

patáliát csapott, majd a morfiumos üveget követelte leányától. A leány nem akarta a mérget apja kezébe adni, mire dulakodni kezdtek egymással. A tusából végül is a részeg ember került ki győztesként. Kicsavarta a leánya kezéből a szelvény kulcsát, amelyben a morfiumos üvegeske állott, előkapta a leány megakályozhatta volna, az üvegeske egész tartalmát felhajította. Azután megbékélten feküdt le ágyára. A 20 gramm morfium rövidesen elvégezte kötelességét. Az előhívott mentők ott találták holtan Tóth Lajos nyugdíjas tisztviselőt.

lőt, zefir ingben, fekete nadrágban. Arcán a halál épen akkor simította el zaklatott életének mélyen bevésődött nyomait.

(Petran Mihály tragédiája)

Nem tartozik szorosan a csokorba, de feltétlenül felemlítésre méltó Petran Mihály, a Fellegvári-ut egy nyomortanyáján tengődő iparos tragédiája is. Hétfőn reggel Petran a vasárnap esti borczgatástól kábult fövel kelt fel és tej helyett az asztalon hagyott morfiumos adagot hajította le, amelyet az orvos haldokló leányának, a kolozsvári éjjeli világ egy ismert alakjának irt elő. A szerencsétlen ember, akinek rezisztenciáját az ital már amugy ily felőrölte, a nagy adag morfium következtében néhány perc alatt kiszivedett. Így haltak meg a vasárnapról hétfőre viradó éjjel nyomorultan és ittasan Kovács László, Tóth Lajos és Petran Mihály. (k. r.)

A kormányzáshoz is három dolog kell: pénz, pénz, és pénz, mondotta Bratianu Jonel

Kicsérélik az erdélyi prefektusokat? A nemzeti parasztpárt nem állít ellenjelöltet Titulescunak. Garoflid kinevezésének visszhangja a bukaresti sajtóban

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Garoflid miniszternek az államvasutak igazgatótanácsába való kinevezése, amelyről tegnap elsőnek számolt be az Uj Kelet, még mindig az álmából febrázott politikai élet középpontjában áll. Bratianu Jonel manővere heves vitát provokált Garoflid kinevezése körül. A félhivatalos Rador távirati iroda, a „Viitorul“ egy szűkszavú közleménye alapján arról ad hírt, hogy Garoflidot nem nevezték ki elnök-igazgatónak, annál kevésbé, mert az elnök-igazgatót a kinevezett elnöki tanács tagok választják. A félhivatalos szerint Garoflidnak csupán igazgatósági tagságot ajánlottak fel az elnöki tanácsban, mint a romániai mezőgazdaság reprezentánsának.

Egy megerősítő cáfolat

Ez a félhivatalos „cáfolat“ természetesen mindenben megerősíti híradásukat. Bukaresti lapjelentések szerint ugyanis

Garoflid csak abban az esetben vállalta el a tanács tagságot, ha elnöknek fogják megválasztani

és erre Dimitriu közlekedésügyi miniszter ígéretet is tett neki. Az a tény pedig, hogy a kormány egyszerre a mezőgazdák képviselőjének tekinti Garoflid Constantint, akinek gazdasági törvényeit szinte lázas sietséggel igyekezett érvényteleníteni, semmi kétséget nem enged aziránt, hogy a kinevezés mögött komoly politikai akció húzódik meg. Hogy mennyiben fog sikerülni Garoflid égisze alatt egy új néppártot létrehozni, amely hajlandó lesz a liberálisok utasításait követni, az természetesen a jövő titka.

Igen figyelemreméltó az a cikk, amely

Megváltozott a liberálisok gazdaság politikája

A „Cuvantul“ jelentése szerint Bratianu Jonel végleg feladta a „mindent a magunk erejéből“ jelszava gazdasági elvét és ma egyike azoknak, akik leginkább át vannak hatva a külföldi kölesön felvételének szükségességétől. A liberális gazdasági koncepció még az elmúlt kormányzati éra alatt csődöt mondott és a miniszterelnök belátta, hogy az eredményes kormányzás első feltétele: a valuta stabilizálása és megfelelő tőke mozgósításával az ország gazdasági kincseinek kiaknázása. Szűkebb baráti körben a miniszterelnök állítólag a következő kijelentést tette:

— Olyan a kormányzás, mint a napoleoni háború. Három dolog kell hozzá: pénz, pénz és pénz.

— És mindjárt hozzá is tette:

— Majd meglátjuk, mit csinál Vintila és Titulescu külföldön...

Titus Enacovici, az ismert román publicista tollából a „Cuvantul“-ban látott napvilágot Garoflid esetével kapcsolatban. A liberálisok a Korona bizalmát képviselik, — írja Titus Enacovici — a nemzeti parasztpárt a választók hitét reprezentálják. De mit képvisel ez a most készülő hibrid alakulat? Bratianu jótállását? Hiszen ezt a zsirót képviselte az Averescu-kormány is, amelyet azután maga Bratianu vádolt meg rablással és anarchiával! Az Averescu-féle kaland után senki többé ezt a kezességet el nem fogadhatja. De vajon nem érzi Bratianu, hogy az idők megváltoztak? Ne érzi, hogy bár a régeenség teljes bizalommal van iránta, de mégis van ott valaki, aki féltékenyen ügyel az alkotmányosságra? És hogy képzelet Bratianu, az ő akarata elegendő lesz ahhoz, hogy kormányparttá változtasson át bizonyos pártkereteket, amelyeknek egyetlen rációja: Averescu tábornoknak azóta szétfoszott népszerűsége volt? Az 1926 márciusi története (Averescu uralomrahozatala) nem fog többé megismétlődni, mert azóta valami megváltozott. A cikiró végezetül annak a reményének ad kifejezést, hogy Garoflidnak az igazgatótanácsba való belépése nem jelenti egy szegényteljes és céltalan egyezmény aláírását is.

Az „Adeverul“ nagy meglepetéssel regisztrálja a hírt. A kinevezés mindenesetre arra vall — írja a lap — hogy a kormány az averescánusokkal való megegyezést fontosabbnak tartja a nemzeti parasztpárttal való együttműködésnél. A lap szerint az averescánusok eltávolítják a pártból a liberálisok előtt nem szimpatikus elemeket, Gogát, Crainiceanul és Valeanul, hogy kormányképesebbé váljanak.

A pótválasztások érdekességel

A politikai körök a pótválasztások kérdése foglalkoztatja most igen élénken. Durostor Balti- és Roman megyék képviselőt, Delj, Fogaras, Sztorozsint és Jasi szenátorokat fognak választani. Utóbbi három megyében a községi tanácsok választottjainak más helyre való optálása tette szükségessé a pótválasztást. Igen kézszerű helyzetet teremtett Gheorghe Buzdugan, a régenstanács tagja fiának jelöltetése a pártok számára. A régenstag fiát támogatni — illetlenség, ha az csak egyetlen párt részéről történik, de méginkább az a régens fia ellen nyílt harcot hirdetni a választáson. Épen ezért az ifjabbik Buzdugan függetlenségi programmal lép fel a román képviselőválasztáson, míg a többi pártok nem állítanak neki ellenjelöltet. A pótválasztások egyébként szeptember 14-ikén zajlanak le, míg a bukaresti egyetem tanári karát október elsőjére Livták össze, hogy az eredetileg megválasztott Pangrati helyett szenátort válasszon.

A nemzeti parasztpárt nem állít ellenjelöltet Titulescunak

A nemzeti parasztpárt végrehajtóbizottsága ma délután ülést tartott és elhatározta, hogy a bukaresti egyetem szenátorválasztásán nem állít jelöltet, ha azon Titulescu kandidáltatja magát. Ha ellenben a kormány más jelöltet állít fel, akkor Cezar Partenie lesz a nemzeti parasztpárt jelöltje.

Ugyancsak elhatározta a pártvezetőség, hogy

Minden rajz-, író- és mérnöki műszer speciál-papir
LEPAGE-nál - Cluj.
Kérjen jegyzéket

Romanmegyében sem kandidál, ha ott Buzdugan régens fia lesz a képviselőjelölt.

Kicsérélik az erdélyi prefektusokat?

Bukarest, augusztus 16. Az „Adeverul“ szerint a választások után azonnal nagy változás lesz erdélyi prefektusok között. A lap információi szerint Bratianu Jonel miniszterelnök ez ügyben meg-

beszélést folytatott Duca belügyminiszterrel és elhatározták, hogy kicsérélik Bihar, Temes-Torontál, Kolozs-, Máramarosmegyék prefektusait és e megyék élére közigazgatási vezőrfelügyelőket állítják. (E hír mindenestre megerősítésre szorú, sőtál és inkább, mert Kolozsmegye élén most is közigazgatási felügyelő áll, Bihar megye élére pedig alig egy héttel ezelőtt neveztek ki új prefektust.

A londoni piacon minden előkészület megtörtént a román kölcsön kibocsátására

Hír szerint a Bank of England stabilizálni fogja a lejt

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Berliner Tageblatt“ londoni tudósítója szerint az angol piacon most van folyamatban a román kölcsön előkészítése. Titulescunak még londoni követsége alatt sikerült megnyernie a kölcsön eszméjének lord Montagut, az Angol Bank kormányzóját. Az „Adeverul“, amely e hirt közli, hozzát teszi, hogy az Angol Bank stabilizálni is akarja a lejt.

Az erdélyi szeszgyárosok elutaztak a szindikátus alakuló közgyűlésére

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több, mint hat hétig tartó előkészület után holnap, augusztus 18-ikán végleg megalakul a romániai szeszgyárosok szindikátusa. A szindikátusba való tömörülés érdekében már az előző liberális kormány idejében erélyes mozgalom indult meg a krízisbe jutott szeszgyárosok körében, különösen Bratianu Vintila pénzügyminiszternek ismeretes és rövidesen törvényre való javaslatának nyilvánosságra juttatása miatt, amely tudvalevőleg 12 éven belül teljesen meg akarja szüntetni Romániában az ipari szesztermelést. Azt, hogy a szeszgyárosok elutaztak Bukarestbe, a közgyűlés előreláthatólag nem lesz egészen sima lefolyású, mert az egyes érdekcsoportok között nem sikerült teljes megegyezést létrehozni. A közgyűlés után a megválasztandó igazgatóság továbbra is együttmarad, hogy megkezdje a szeszszindikátus felállításának és a szeszértékesítésre vonatkozó kormányintézkedések megvalósításának program szerű előkészítését.

Az ugynevezett kényszer-szindikátus tulajdonképpen már június 29-én megalakult. A bukaresti alakuló közgyűlés szervezőbizottságát küldött ki, amelynek az volt a feladata, hogy július 17-ére újabb közgyűlést készítsen elő.

Boris cár lemond a trónról, ha személye utját állja Bulgária és Jugoszlávia egyesülésének

A bolgár uralkodó angol hercegnővel jegyzi el magát. Liapcseff miniszterelnök is Londonba utazik

(Zágráb, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Boris bolgár király ismeretes külföldi utazásával kapcsolatban, amelyről eddig is annyi kombináció került forgalomba, a zágrábi „Obzor“ azt a szenzációs leplezést közli, hogy az uralkodó fontos politikai és pénzügyi program érdekében látogatja sorra az európai fővárosokat. Különösen nagy jelentőségű Boris cár londoni útja, amelynek hivatalos célja az, hogy Bulgária fejedelme eljegyezze magát egy angol hercegnővel. Az idézett lap szerint

ez a házasság, ha létrejön, az olaszok Balkánpolitikájának vereségét jelenti.

Boris királlyal kapcsolatban már évek óta vannak házassági tervet forgalomban, amelyeket az olasz diplomácia készített elő, de ezeket Liapcseff miniszterelnök mindig megghusította. Liapcseff ugyanis határozott ellenfele Bulgária román-olasz barátságos orientációjának és inkább pánszláv eszméket vall.

Ezt a feltevést alátámasztja Radics István, a horvát parasztervezőnek legújabb kijelentése,

amelyet Ujvidéken tett egy politikai gyűlésen a választói előtt. Radics szószerint a következőket mondotta:

— Autentikus értesüléseim vannak arról, hogy Boris király elutazása előtt kijelentette, hogy hajlandó lemondani, ha az ő személye útján állna Jugoszlávia és Bulgária egyesülésének. Boris cár még hozzátette, hogy ebben az esetben továbbra is Bulgáriában marad, ahol mint egyszerű magánember fog élni.

Azt hiszik, hogy

Boris király és apjának, Ferdinánd ex-cár találkozásánál is szóba kerül a két ország egyesítése.

Liapcseff bulgár miniszterelnök egyébként a szobranje ülésszakának befejezése után maga is Londonba utazik, ahol az angol pénzügyminiszterrel egy nagyobb kölcsön folyósításáról fog tárgyalni. A király eljegyzése által várható kedvező atmoszférát a miniszterelnök arra is fel akarja használni, hogy Bulgária jóvátételi összegének csökkentését megkísérelje.

borotva
borotvaszappan
borotvafelő szij
borotvaecset
„UNICUM“ Kun, Cluj.

UNICUM

önborotváló készülék
önborotváló pengék
acélárúk
felülmúlhatatlanok
Calea Victoriei 2. szám

Töltő-toll: Lepage

Egy marék föld kell...

Elém tettek egy megfélebbezhetetlen szervezeti határozatot: Egész éven át a perselyre egy-egy lusta tagja kihuzhatja magát a perselyűrités kötelessége alól, de most a cionista kongresszus előtt, mondják, fordítva van a rendjén. És az elnök-„chavér“ szigorú gesztussal élembe rakott harmincegy darab levelezőlap formájú kartotékot, egy nyugtakönyvet és egy persely-kulcsot. Tessék őríteni! Igen, őríteni. És reánézek a falon függő kis kék-fehér perselyre és káprázatos víziók lépnek előm. Mint a próféta látomásában, sűrű ködfátyol mögött halvány rejtélyes képek bontakoznak ki. És megszólal egy hang: „Embernek fia, vajjon tudod-e, mi ez?“ És megforgatom az emlékezetem köszörűkövét és szikrák pattannak ki és bevilágítanak a homályos ködbe.

Tudom már. A hazájukból kiűzött zsidók számára a békekongresszus visszaadta Palesztinát, mint menedékhelyet, mint nemzeti otthonát. De a Keren Kajemeth idősebb... Már egy negyedszázadja annak, hogy működik. Azt a földet, amelyre az egész emberiség szent megilletődéssel tekint, kell nekünk, az egész zsidó nemzet számára megváltani. Megváltani a földet és a rőtörő munkásnak örökbérletbe átadni. Istenem, milyen fenséges misszió! Kézeréves hosszú szétszórás után... És ez a kék-fehér persely, amely hatvan országban minden igaz zsidó háznak legdrágább díszje — ez a kis persely végzi ezt a szent missziót és bizonyítja fényesen a páratlan zsidó szolidaritást.

Boldog öntudattal vágtam neki a Cuza-Voda (Szacsavay)-uccának, hogy ebből a heroikus munkából én is kivégyem a részemet. Keresem a házszámot. Már itt is vagyok. Fehérre meszelt proletárházba nyitok be. A félhomályból egy tagbaszakadt öreg ember tipegett felém. Megmondom, hogy miért jöttem.

— A kék-fehér perselyt jött őríteni... Nem tudom, hogy lesz-e benne valami. A feleségem már hónapok óta fekszik betegen... Nincs kereset...

— Amennyi lesz, bácsikám — jegyeztem rezignáltan — annyi lesz. Egyszer több van, másszor kevesebb.

— Az öreg leveszi a falról a mosolygó perselyt és reszkető kézzel nyújtja át nekem. Bátoran, de belül villanásnyi csüggedéssel nézi a perselyt. Nincs meglepődve a súlyával...

Mindketten letelepedünk az asztalhoz és számolni kezdjük a Palesztinai guruló garasokat. Kilenvenkét lej, Csupa 1 lejes.

— Hálás ez a persely, bácsikám. Kilenvenkét lej hozott.

— Hozott ez már többet is — füzi hozzá kesernyén. Amikor a feleségem egészséges volt, több volt benne. De tessék csak mondani — folytatja nekibátorodva — nem lehetne ide küldeni egy kis Erec Jisráél-földet? Minekünk, öregeknek már nem való a mandula, amit a Keren Kajemeth küld... Egy marék föld kell, amely mindnyájunk tulajdona...

A szobából kihallaszto nyögések zavarják meg diskurzusunkat. Felállók. Szemem elé rajzolódik a zsidó néplelek mélyén ragyogó kincs, amely vajdó évezredek óta csiszolódott a történelem titokzatos mélyében. Látom: az ősi fény újra kisugárzott ősi erejében. Egy kis palesztinai föld kell a halott fejé alá... Könnyebb így pihenni...

Bucszoru. Megigérem a jószágos bácsinak, hogy Gottlieb barátommal, aki néhány hétre kimegy Palesztinába, hozatok egy kis szent földet. Könnyes szemmel nyújtja felém kezét.

Az uccán levegő után kapkodok. Fejembe kalimpálnak még az öreg márványba kívánczó szavai: Egy marék föld kell, amely a mindnyájunk tulajdona... Schön Dezső

Gördessen az Uj Keletben

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruháját molymentesíti **Glink Cluj**

(Budapesti tudósítójától.) Vassági pártát Párisban társaság" összekészítette, a száját előzetesen amikor csele

Veér Inverskötettel gyelmet, a egyik leghe időn keresz és Károlyi az, aki Pár fegyveres b vaitig fog nem teszi lesz újra a

Veér I intranszigen dezavualva. Mikor Sop tartózkodás

tömeg előtt és szolgált

Rend

A fel Buend felkelés, m fordult. Az rendkívül sürgős véd kívül komo

(Cluj-K tudósítójától) következő

Te A mel erdélyi zsi vett igény kétségbees egész lend erdélyi z vennie a vetlenség Bizottság év küszöb tőlünk leg a közönsé Bizottságt folytatni Francia- egyetemét alább a v tudtunk fognak j elmúlt ta vonni seg szólni a bez, ami egyszerűs közöttéte

Eisler diák lev fölösleges fővárosba a követk

Párisi temi hall sületet a

Canosszát jár Veér Imre, a Párisból hazatért magyar republikánus-vezér

Az önként jelentkezett Veér Imrét Budápestre szállították

(Budapest, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Veér Imrét, a volt magyar köztársasági párt főtitkárát, aki évek hosszú során át Párisban élt és ott többek között a „Köz-társaság” című magyar emigráns-lapot is szerkesztette, a soproni rendőrség tegnapelőtt a saját előzetes értesítése alapján letartóztatta, amikor cseh utlevéllel átlépte a magyar határt.

Veér Imre, aki több erotikus írással és verskötetettel vonta annak idején magára a figyelmet, a bécsi és a párisi magyar emigráció egyik lehangosabb szószólója volt és hosszú időn keresztül Lovászi Márton, Garami Ernő és Károlyi Mihály bizalmát is élvezte. Ő volt az, aki Párisban a lehangosabban követelte a fegyveres beavatkozást a fehér terror ellen és vártig fogadkozott, hogy Magyarországra addig nem teszi be a lábát, míg Károlyi Mihály nem lesz újra a magyar népköztársaság elnöke.

Veér Imre azonban, ugylátszik, megbánta intranzigensnek hirdetett elvhűségét és multját dezavualva, mégis visszatért Magyarországra. Mikor Sopronban megtudták Veér Imre ott-tartózkodását, a lakosság egynemely rétegéből

tömeg verődött össze a rendőrség előtt és azt követelte, hogy Veér Imrét szolgáltatassák ki, hogy megíncseljék,

mert Veér Imre volt az, aki annak idején Párisban súlyos szavakkal ostromozta a soproni népszavazást is.

Veér Imrét tegnap Sopronból Budapestre szállították, ahol a rendőrség megkezdte részletes kihallgatását. A kihallgatás előreláthatólag három napig el fog tartani. A rendőrség mindenekelőtt azt óhajtja tisztázni, hogy Veér, aki cseh utlevéllel jött haza, mielőtt a határt átlépte volna, miféle megbízatással járt Prágában és Pozsonyban?

Veér kijelentette, hogy vezekeini jött haza, mert megbánta, amit tett, megbánta, hogy hazája ellen annyit áskálódott külföldön.

Megbízható értesülések szerint

Veér Imre a rendőrség előtt már eddig is több titkát árulta el az emigrációnak és mai kihallgatásakor megígérte, hogy az emigráció pénzforszárait, budapesti és külföldi hálózatát ismer-tetni fogja.

Veér Imre az emigrációban teljesen megtört, arca becsett és 20 kilót fogyott. Szembaja enyhült nygan, de a tüdőbaj tünetei mutatkoznak rajta. Lehetséges, hogy a budapesti rendőrség Veér vallomási után nagyszabású nyomozást fog megkezdni budapesti baloldali politikai körökben.

Rendkívül komolyra fordult a délamerikai indián lázadás

A felkelők 200 ezer katonával megszállták az összes vasútvonalakat

Buenos-Aires, augusztus 16. A legutóbbi értesülések szerint La Paz városában az indián felkelés, melynek élén benszülött és külföldi kommunista vezetők állanak, rendkívül komolyra fordult. Az összes vasútvonalakat 200 ezer jól fegyverzett indián felkelő szállotta meg, amelyek rendkívül fenyegető magatartást tanúsítanak a fehér telepésekkel szemben. A fehér telepések sürgős védelmet kértek a kormánytól, amely most már nyíltan beismeri, hogy a helyzet rendkívül komoly és veszedelemes.

A külföldi nyomorgó zsidó diákokért

Egy párisi zsidó diák szomorú hangú levele

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Eisler Máttyás dr., furabbi ma a következő sorokat intézte szerkesztőségünkhez:

Tekintetes Szerkesztőség!

A mellékelt levelet egy Párisban végzett erdélyi zsidó diák írta, aki maga segélyt nem vett igénybe, de közelről látta diáktársainak kétségbeesett helyzetét és ezért a fiatal szív egész lendületével száll sikra értük. Vajha az erdélyi zsidó társadalom meghallaná és szívére venné a kiáltó panaszt, amely megindító közvetlenséggel szól a szívekhez. A Diáksegélyző Bizottság pénztára türesen áll, holott az új tanév küszöbén vagyunk és kerekén száz diák várja tőlünk legalább az eddigi minimális segélyt. Ha a közönség hamarosan segítségünkre nem jön, Bizottságunk képtelen lesz működését tovább folytatni és Ausztria, Csehszlovákia, Német-, Francia- és Olaszország és Svájc különböző egyetemén tanuló diákjaink, kiket eddig legalább a végső anyagi és szellemi inségtől meg tudtunk óvni, rövidesen ugyanabba a helyzetbe fognak jutni, mint a párisiak, kiktől már az elhunyt tanévben is eszközök hiányában meg kellett vonni segítő kezünket. Határozabban nem lehet szólni a zsidó társadalom szívéhez és érteiméhez, amint az alábbi levél a maga meghatározó egyszerűségével teszi és azért kérem annak közzétételét.

Kiváló tisztelettel:

Dr. Eisler Máttyás
furabbi.

Eisler dr. egyidejűleg beküldötte egy párisi diák levélét. Ez a levél önmagáért beszél és főleg az erdélyi diák többek között a következőket írja:

Párisban jelenleg 50-60 erdélyi zsidó egyetemi hallgató van, kik éveken keresztül egyesületet alkottak. Ezen egyesület, mely a Fötisz-

téltelendés következtében nagymérvű drágulás volt mindenben. Hogy saját magukat fentartassák diákjaink, igen nagy része félbe kellett hagyja tanulmányait kisebb-nagyobb időre, vagy pedig a tandíjakat, illetőleg a vizsgadíjakat nem tudták idejében fizetni és így nem vizsgázhattak. Előzőleg, míg egyesületünk működött, legalább kisebb kölcsönökkel tudtuk ilyen esetekben segíteni tagjainkat.

Az egyesület megszűnésének következtében szomorúan kellett látnunk azt is, hogy az erdélyi zsidó diákokban az addigi együvértartozás érzése kiveszöben van. A nehéz nyomorral küzdő diákjaink morális életére is igen szomorú befolyással volt az, hogy nem volt, ami összetartsa őket. A megélhetési gondok bizony nem egyszer befolyásolták diákjainkat olyan dolgokra, amelyek azelőtt elő nem fordulhattak. Szóval az egyesületünk megszűnése igen nagy morális kár is volt. Pedig az utóbbi 3-4 évben Párisba a fiatalság legtehetségesebb része került ki Erdélyből, akik az itteni nehéz érettségi vizsgák után mernek vállalkozni és képességet éreznek magukban főiskolai tanulmányokra. Tanulmányi szempontból mindig a legjobb eredményt érik el, elsőrangú generáció ez, amelynek a tanulmányait elősegíteni és megkönnyíteni kötelessége kell legyen az erdélyi zsidó közéletnek, ha ezt a fiatalságot meg akarja tartani Erdély számára.

Mert szomorú az, Fötisztelendő ur, hogy *mig minden ország zsidósága gondoskodik a saját fiatalságáról, az erdélyieknek kell elhullani azért, mert itt a legnagyobb a közöny velünk szemben. Nem hiszem, hogy az erdélyi zsidóság, mint népegyeség, ne számítaná a magáénak azt az igen erős osztályt, amely tanulmányait külföldön folytatja.*

Példának meg kell említenem, hogy minden ország zsidósága megkapta a módját annak, hogy fentartsa az összeköttetést és támogassa a fiatalságát, amely külföldön tanul, hogy az le ne zülljön és el ne vesszen úgy a zsidóság, mint az illető ország rész számára. Mig Orosz-, Lengyel-, Német- és amint legjobban ismeretes, Magyarország zsidósága minden metgesz a fiaért, addig én az előbbieken ismertett szomorú helyzetről kell beszámoljak. A fiatalság azt érzi, hogy nincs a háta mögött senki, akire számíthat és aki támogassa. A diáknyomor pedig Párisban olyan nagy, hogy az utóbbi három hónapban két diákot valósággal az éhenhalástól kellett megmenteni és a maguk is nyomorgó erdélyi diákok közadakozással biztosították e két kollégájuk megélhetését, akik közül aztán az egyik kitüntetéssel, a másik pedig jó eredménnyel vizsgázott az orvosi fakultáson.

De Fötisztelendő ur, *ez így tovább nem mehet, mert diákjaink nem bírják.* Sürgős szükség van arra, hogy segítség jöjjön és Párisban biztosíttassék ismét az új tanév elején egy zsidó diákegyesület felállítására legalább a szerény támogatással, amelyet eddig kaptunk. Kérem tehát a Fötisztelendő urat, hogy lépjen közbe és akár a sajtóban, akár gyűlésen, vagy bármilyen más módon, szíveskedjék felhívni a zsidóságot a mi égető problémáinkra és arra, hogy itt első sorban anyagi hozzájárulás kell.

Ajánlom szíves figyelmébe a párisi főiskolásokot, akiket az erdélyi zsidóság közönye már kétségbe ejt. Kérem tehát erre is a Fötisztelendő ur közbenjárását, hogy már szeptember hónapban kint ismét működhessen az egyesületünk és az újonnan beiratkozó diákoknak támogatással állassunk a rendelkezésükre.

Mindnyájan, akik évek óta folytatjuk már Párisban a tanulmányainkat, szívesen állunk rendelkezésére fiatalabb kollégáinknak, de anyagi támogatást Fötisztelendő ur közbenjöttével ezuttal kizárólag Erdély zsidóságától várunk.

Utolsó menedékünk ez a kérés és utolsó próbálkozás az Erdélyből kikért zsidó diákoknak. Többet mi nem kérünk, ha számtalan kérés után ez a kiáltás sem talál meghallgatásra, mi elhallgatunk és ha a diákjaink kezéből kiesik a könyv, éhenhalnak, öngyilkosok lesznek, vagy megtagadják a zsidóságukat, lassák be, hogy az nem a mi bűnünk és veszenek követ magukra azok, akik most segíthetnének.

Nagyon kérem Fötisztelendő ur, tegyen meg mindent a diákjainkért és azért, hogy eljusson kérésünk az illetékes körökbe, — mer kétségbeesés már nagyon kitör.

Közgazdaság

Tőzsde

A piac tartózkodón indult, de később megélénkült, erős kereslettel.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3130-3140	—	—	49175	3145	11040	13692	651	1928
Newyork	162-162 ¹ / ₂	51875	51875	2551	162	57250	710	3375	—
London	788-790	2521	2521 ¹ / ₈	12452	792	2783 ¹ / ₄	3451	164	48618
Páris	640-645	2033	2033	—	639	2245	2782 ¹ / ₂	1323 ¹ / ₄	392
Milano	885-890	282375	282375	13870	890	3117 ¹ / ₂	3869 ¹ / ₂	18387	54475
Prága	482-484	1539	1539	—	482	169675	2103 ¹ / ₄	—	—
Budapest	2840-2850	9055	9055	—	293	—	12392	589 ¹ / ₈	—
Belgrád	—	913	913	—	—	1008	1249 ¹ / ₂	5941	—
Bukarest	—	321 ¹ / ₂	321 ¹ / ₂	1570	—	356	439 ¹ / ₄	2100	—
Varsó	—	58	58	—	—	6400	7926	37737	—
Bécs	2290-2300	7307 ¹ / ₂	7307 ¹ / ₂	—	2295	8062 ¹ / ₂	—	47562	—
Berlin	3870-3880	12332	12328	—	3875	13615	16879	802121	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 321¹/₂, Páris 1580, Budapest 356, Bécs 439¹/₂, Prága 21.

A brassói cipőipari kongresszus. Vasárnap és hétfőn zajlott le Brassóban a cipőiparosok országos kongresszusa. Az egybegyűlteket Danér Lajos üdvözölte. Beder Ármán nagyváradi delegátus a bőripari szervezetek szindikalizálására tett indítványt, Balog Sándor termelőszövetkezetek létesítését javasolta. Barabás György az állami bakkancs-szállításokról beszélt, amelyeket külföldi cégek kaptak meg. Kolozsvári Imre aradi kiküldött az új vámtarifának a bőriparra tett katasztrófális hatást panaszolta. Nagy János székelyudvarhelyi delegátus a tulmagas adók ellen tiltakozott. Christache Dumitrescu bukaresti kiküldött, a munkaügyi minisztérium technikai tanácsosa a sajtó sűrűs bevonását követelte az iparosok sérelmeinek orvoslását célzó akcióba. Radó Mátyás kolozsvári cipőiparos is a sajtó fontosságát hangoztatta és a szakiskolák kérdéséről beszélt. Fazakas Zsigmond brassói kiküldött beszerzési szindikátus felállítását követeli. A javaslatok leg többjét a kongresszus magáévá tette.

Zuhan a benzin és petróleum ára. Londonból jelentik: A petróleumiparban régóta érezhető túltermelés, valamint a vezetővállalatok gyilkos konkurrenciája következtében a fűtőolaj és benzin ára jelentősen esett. A petróleum ára is annyira lezuhant, hogy ma olcsóbb, mint huszonöt évvel ezelőtt.

Oroszország nem vesz részt a nemzetközi gazdasági konferencián. Genéből jelentik: A szovjetkormány visszavonta azt az ígérését, hogy részt vesz a nemzetközi gazdasági konferenciával kapcsolatos munkában és Népszövetség gazdasági bizottságának ülésén, amely augusztus 23-ikán kezdődik.

Döntő stádiumba jutottak a francia-német kereskedelmi tárgyalások. Párisból jelentik: A francia-német kereskedelmi tárgyalások döntő fázisba jutottak. Az egyezményt vagy aláírják ma, vagy pedig megszakítják a további tárgyalásokat.

1.500,000 lejt keresek közszükségleti cikkek előállítására. Prima biztosíték gyáram üzemének kibővítésére.

Kadima-nyomda

csak
izléses és szép
nyomtatványt
szállít

Cluj, Str. Baron L. Pop 10
Telefon 9-77

Alapított 1874.

Reich B. Károly Fiai

Kötél- és kendergyárosok
Üzlet és iroda: BULV. REG. MARIA 15.
Telefon 6-49. ARAD Telefon 6-49.

Tilott és gerebenezett kenderok
Gazdasági kötélárak
Gépjármű kötelek
Malomhevederek
Zsinegek, zsákok, vízmentes ponyvák
stb.

Róth

cipésznél
Szép- u. 2. sz.
alatt készülnek
a legújabb
divatu
cipő-
különleges-
ségek

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Cluj, Piata Unirii 7. szám. — Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. Saját tőkéi 77 millió lej. — Affiliált intézetei: Tordaaranyos-Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászregényvidéki Takarékpénztár és Hitel r.-t. Szászregényben és népbank r.-t. B.-hunyanon. Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engedélyezett devizahely. Aruraktárai a vasut mellett.

3 könyv:

Dr. Philipp Paneth érdekes, vonzó könyve a néhai nagy erdélyi országos fő rabbi: Marek Jecheskel életéről és családjának elágazásáról a mai napokig. Egyben felöleli az egykorú erdélyi zsidóság történelmét.

Rabbenu Jecheskel

Ára füzve 175 lei, kötve 225 lei.

Leopold Hichler:

Der Sohn des Moses Mautner

Regényes történet a bécsi zsidók életéből.
Ára füzve 135 lei, kötve 185 lei.

Hatvany Lajos:

Urak és Emberek

(Két kötetben.) Regény a 18-19. század magyar zsidójának életéből. — Ára 510 lei.

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában

Zsák és ponyva

eladás és kölcsönzés.

Kárpitos kellékek, zsinegek, kertiernyők, szalmazsákok
Boskovics József, Cluj
Str. Regina Maria 15. Telefon 910

Olcsó zsidótárgy könyvek

Bernfeld: Jüdische Literatur	Lei 90
M. Brod: Socialismus in Zion	32
" Im Kampf um das Judentum	32
Bialik: Gedichte I/II	125
A. Böhm: Die Zionistische Bewegung	170
Der XII. Zionistischen Kongress	25
Hauser: Spinoza (Roman) geb.	150
Herzl: Philosophische Erzählungen	130
Herzl: Das Neue Ghetto	125
Katz: Charakterbilder aus der jüd. Geschichte	125
Kahn: Die Juden als Rasse u. Kulturvolk	140
Klausner: Gesch. der Neuhebr.	90
Karpeles: Geschichte der Jüdischen Literatur I-II (920 lap)	600
Koigen: Der moralische Gott	90
Heinrich Loewe: Schelme, Narren	50
Moses Mendelsohn: Jerusalem	90
Miwehar Haschira haivrit (Antologia)	180
Nordau: Zion-Schriften	170
Perez: Drei Dramen	90
Zlocisti: Moses Hess, Leinb.	150
Moses Hess: Soc. Aufsätze, Leinb.	150
I. u. I. Tharand: Der Schalten d. Kreuze geb.	90
Jüd. Theater I-II. (Eine dramatische Anthologie jüdischer Dichter)	125
gebund.	150

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelígyés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Különbejárati szép uccai szoba kiadó, Juliu Maniu 8., I. em., 1 ajtó. 3012

Kereselek a belvárosban szoba-konyhás lakást szept. 1-re. — Cim a kiadóban „Öreg pár” jelígyén.

Műhelynek, raktárnak alkalmas cca 200 m²-es száraz, világos pincehelyiség és cca 120m²-es földszintes terem béreadó. — Tájékoztató Malom-utca 28. sz. alatt házfelügyelőnél

Eladó ház. 1 szobakonyha, speisz, kerttel, 15 m. széles és 57 m. hosszú, elköltözés miatt olcsón eladó. Strada Pata, Szilágyi-telep. Storca.

Férjhezmenne 300.000 lei hozományal gyermektelen, csinos, negyvenéves özvegy zsidó urnő. Biztos existenciája ötvenes urak irhatnak. Magazin Vultur. Cluj, Unió-u. 2. 3010

A belvárosban lakó intelligens zsidó családnál egy vagy két kis iskoláslány vagy fiu, esetleg hivatalnoknő teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban.

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. **Dr. Mandel**, Strada Ratiu (v. Kötő-u.) 3. Telefon 831.

Kiadó központban 5x20 méteres, raktárnak alkalmas száraz pincehelyiség. Ugyanott kiadó 1 szoba. Cim a kiadóban. 3011

Kolozsi sósfürdőn olcsón és jól étkezhet **Mandula Izsakné**nál.

צו פערקויפן איין יעדריגעס ספר תורה מיט גרויסע בוכשטאבען פאן איין סופר מומחה 42 שישין 6 עמודים ווייסע פארמעט לענגע צאלל אפארטמענטן **Uj Kelet** ביים

Egy szépen butorozott nagy utcai parkettes szoba a belvárosban fürdőszoba használatlaltal egy, vagy két fiatal embernek, kosztal is, vagy tiiesen irodának kiadó azonnalra. Cim a kiadóban.

Raktári gyakorokat felvesszünk. László Bergner, Regina Maria 18. 3014

דער גורל ס'ת בנייה' אודל משה קרוז האט נומ' 532 געוויינטן.

A város centrumához közel (villasorban), több mintegy holdas nemes gyümölcsfákkal levő gyümölcsös, villany és vízvezetékkel ellátva, jutányos árban eladó. Értekezni lehet Csernáthnál, Nagyszamos-ucca 12.

Géphimzést olcsón vállalok. Házhoz is elmennék. Vasut-utca 1. — Jammer Szerén.

Pályázat

A pancotai izr. hitközség a közelgő nagy ünnepekre jámbor életű és kellemes hangu **בעל מוסר**-t keres. Díjazás megegyezés szerint. Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg. Pancota (Arad-m.) 1927. július 5.

Elnökség

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT és ÖDESEGÉT
FORKÉZI ÉS MEGŐRIZNI KIZÁRÓLAG A FELLŐMUTATATLAN
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE
LADY
EALIA DE COLOGNE ÉS ILLATSZER
HASZNÁLATA UTJÁN LEHET

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZINHÁZ

A színházi iroda közleményei

Az „uj” Magyar Színház. Aki szeptember elsején, az új idény első előadásán a magyar színházba lép, rá nem fog ismerni a nézőtérre. A régi, kopott, lerongyolt, hepehupás, onladozó színház helyett egy modern ragyogóan világított új színházat fog látni. A munkások egész hadserege dolgozik kora reggeltől késő estig, sőt még az éjszakai órákban is a színház újraépítésén. A tetőszerkezetet kicserélik az egész külső részt kireparálják, átfestik, teljesen új házi-villanytelepet építenek, a fűtési beosztást átalakítják, a kazánt kicserélik, a nézőteret újra tapétázzák, festik, rengeteg új világító-testet, lámpaernyőket helyeznek el, úgy, hogy a nézőtér vakító fényben fog uszni, hatalmas új függönyök alkalmazásával javítják az akusztikát, az előcsarnokot gyönyörűen átfestik, a padlózatot terazzo-burkolattal látják el, amellett íriási dohányszót buffet-helyiséget építenek. Szeptember 1-én teljesen új, meleg minden zugában kényelmes, fényesen világított színház fogja fogadni a közönséget.

A színházi bérllet. Még néhány napig, e hó 20-ikáig elfogad a színház titkári irodája új bérllet jelentkezőket. Valóságos csoda történt: A színház fennállása óta sohasem volt olyan nagyszámu bérlő közönség Kolozsvárott, mint amennyi a jövő évben lesz. Az új bérllet rendszer mindenképen a közönség kényelmét szolgálja s alkalmazkodik a mostani nehéz pénzügyi viszonyokhoz: négyféle bérllet van (Premier, A. B. és C.). Minden bérlő az egész évad folyamán csak negyven előadásra van kötelezve. Ehhez van arányitva a bérllet ár is, amely így lényegesen olcsóbb mint tavaly volt s ezt a kicsi bérlletösszeget tiz részletben kell lefizetni, úgy, hogy a legszerényebb jövedelműek sem érzik a jelentéktelen havi részleteket. A Premier bérlők csak új darabokat fognak kapni, vagy egy-egy szenzációs vendég-előadást. A napi bérlők is csak egyetlenegyszer fognak egy darabot kapni az évad folyamán. A bérlletes előadások kivétel nélkül mindig félkilenc órakor fognak kezdődni. Bérleni lehet naponként reggel 9-től 1-ig és délután 6-tól 8 óráig.

Hirdessen az Uj Keletben

Tanítónők, leány-iskolák figyelmébe!

SIPOS Cluj, Calea Reg. Ferdinand 8.

Az összes kézimunka-cikkeket véglegesen kiárusítom, az árakat mélyen leszállítottam. Ajánlatos, hogy vásárlásait már most eszközöljék! 30%-os árumegtakarítás!

Szovátán a Villa Speranza-ban levő

uri panzióban

A rendkívül kedvező időjárás miatt az idei szezon szeptember hó végéig tart.

már aug. 15-ikén lépnek életbe a rendkívül mérsékelt utószezon áruk.

Érdeklődni lehet dr. Krausz Józsefné főrabbinénál, Baia Sovata, Villa Speranza

10 válogatott könyv

Gyönyörű regények, szindarabok, értékes tanulmányok, Palesztina, Egyiptom részletes leírása az

Uj Kelet könyvsorozatában:

- Az olcsó könyvesportba tartoznak:
- Szabó Imre:** Zsidó Almanachja (1927)
- Ignotus:** Olvasásközből, tanulmányok
- Dosztojevszkij:** A főnquisitor, regény
- Perutz:** 9 és 9
- Wilde Oszkár:** Az emberi lélek a szocializmusban
- Blicher Clausen:** Heine Inga, regény
- Tábori Róbert:** A negyvenéves férfi, regény
- Schopenhauer:** A szerelem metafizikája
- Zoltán Sándor:** Örvény, dráma
- Ben Ami:** Palesztina—Egyiptom utmutató.

A szenzációs könyvsorozat a a — portóköltségen kívül — **százhusz lej.** Megrendelhető levelezőlap utján az Uj Kelet könyvosztályában (Cluj, Strada Baron L. Lop 10.) Kolozsvári olvasóink az Uj Kelet kiadóhivatalában vehetik meg a sorozatot, levél, vagy telefon-rendelésre házhoz küldjük.

Idegzífílisz,
vérbaj ellen
malária-oltások, jódos-, kénes gyógyfürdők a

NERVA

SZANATÓRIUMBAN
CLUJ-KOLOZSVÁR

Napi 300—400—500 lejért teljes ellátás
orvosi kezeléssel együtt

Szerkesztőség.
Hivatal és ny.
Kolozsvár, S.
Pop (Brassai-u.)
Telefon:
szerk. és kiadó
9-77

1927 augusztus

Kongre

A szabad S.
sor nemzetközi.
Augusztus 18-án
nacionális zsidó
tus 20-ikán
kisebbségek kö
ül össze Bázelle
szus és végül sz
meg a Népszöve
szakát. E kifeje
gresszuson kiv
szakkonferenciá
nyolításra ebbe
kongresszusok
szempontjából
áll fenn, mégis
szoros és logi
menyit.

A világot m
A föld minden
lőnbözőbb vilá
származásu és
kozzanak. A há
ben tartottak
sejőveteleket.
fenn egymás
érintkezést. A
nülten étek eg
diplomataik ut
Azóta nagy
háboru legmar
hogy az a heri
a népek és álla
gyújtóanyagoka
mészetüknel
kell. Ez az elz
hatalmas ment
kat, amelyek a
mélyítette ki
ez sodorta a
európai ország
lgháboruval p
kadt a népek

Mintegy lo
közásnak az a
háboru után a
világnézetű, a
lokért küzdő
találkozni és
tekintet nélk
nélkül a nyelv
közös eszmét,
tást tartva sz
ként a hivata
valamint a re
elzárkózó ten
nacionális ele
öntudatosabb
mint a világt
kezés volt.

Am a Sv
internacionáli
pontjukban
célkitűzéseik
tabb, haladó
rendeződést a
között. A zü
alapjában vé
szinte egyid
kongresszus:
megszüntetés
és általában
emancipációt
vesen képes
amennyiben
talanságát i
adni egy tal
A józan